

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 DEP
0032
Oslo

Deres ref.: 22/1719-

Vår ref: HSAK202200235

Dato: 16-06-2022

Høring NOU 2022: 2 - Akademisk yringsfrihet

1: Innledende kommentarer

Legeforeningen støtter hovedbudskapet som framgår av den avgitte NOU-en om akademisk yringsfrihet. Det er en tendens innen flere sektorer at yringsfriheten blir satt under press. Dette gjelder også den akademiske yringsfriheten. Det norske samfunnet er helt avhengig av at den frie yringen i academia blir beskyttet og vernet.

Dette handler både om lovverket som omgir academia, men også om at de akademiske institusjonene kontinuerlig bygger, fremmer og oppfordrer til en yringskultur preget av gjensidig aksept og respekt for uenighet. Vitenskapelige ansatte og studenter må få rom til å utforske etablerte sannheter – også når de går på tvers av samfunnets majoritetsoppfatning eller det rådende synet til akademiske institusjoner og andre premissleverandører i samfunnsdebatten.

Etter Legeforeningens syn blir disse grunnleggende utgangspunkter for den akademiske yringsfriheten godt oppsummert i utvalgets erklæring (gjengitt i figur 1.1) og reglene for yringsvett (gjengitt i figur 1.3).

Det framgår av mandatet til utvalget at det rettes inn mot vitenskapelige ansatte ved universiteter og høyskoler. Legeforeningen vil her bemerke at den akademiske yringsfriheten ikke bør begrenses til denne gruppen alene. Alle med høyere utdanning, enten det er på master eller PHD-nivå har gjennomgått opplæring i vitenskapelig metode, og bør derfor inkluderes i den akademiske yringsfriheten, selv om de ikke er ansatt i akademiske institusjoner. Dette gjelder yrkesgrupper som leger, jurister, politi, lærer og akademisk skolerte ansatte i stat og kommune. NOU-en omtaler disse gruppene i noe grad under punkt 6.3.2, men den akademiske yringsfriheten for disse gruppene kunne med fordel vært tydeliggjort og presisert i utvalgets utredning.

Legeforeningen vil her også her påpeke det særlige ansvaret ledere har for å sikre både den akademiske yringsfriheten og yringsfriheten for alle ansatte i offentlig sektor. Det er viktig at ledere har en grunnleggende forståelse for yringsfriheten og at de får trening og

opplæring i å utvikle en sunn yringskultur, slik utvalget påpeker. Dette følger for øvrig også av ansvaret alle ledere har for å sikre at de ansatte har et godt og forsvarlig arbeidsmiljø.

2: Merknader til noen av utvalgets forslag til tiltak

2.1 Endringer i universitets- og høyskolelovens § 1-5

Legeforeningen er positiv til endringen som foreslås i første ledd ved at det presiseres at de som utøver den akademiske friheten skal vernes. Legeforeningen støtter også tillegget i fjerde ledd om at universitetene ikke kan gi pålegg eller instruksjoner om innholdet i formidlingen. Dette er en god presisering med en klar praktisk verdi. Legeforeningen er imidlertid usikre på om det er behov for den foreslåtte endringen i syvende ledd. Slik forslaget er utformet framgår det som uklart hva dette betyr for den enkelte ansatte.

2.2 Forslaget om formidlingsindikatorer i finansieringssystemet

Legeforeningen støtter i utgangspunktet forslaget om å innføre formidlingsindikatorer i finansieringssystemet. For å opprettholde nivået av forskning er det behov for flere, og ikke færre indikatorer for forskning. Dette har Legeforeningen også påpekt i forbindelse med den nylig avgitte høringen til Kunnskapsdepartementet til rapporten fra ekspertutvalget om finansiering av universiteter og høyskoler.

Legeforeningen ser imidlertid at den foreslåtte ordningen i NOU-en legger opp et til et komplisert system som kan stå i fare for å innføre nye byråkratiske rutiner som ikke er hensiktsmessig. Legeforeningen oppfordrer derfor departementet til å finne enklere løsninger for hvordan formidlingsindikatorene kan innføres.

Med hilsen
Den norske legeforening
Jus- og arbeidsliv

Siri Skumlien
generalsekretær

Lars Duvaland
direktør

Saksbehandler: Jan Eikeland, Spesialrådgiver